

TIP VE SANAT

Editör

Doç. Dr. Sema YILMAZ RAKICI

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da Bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-7451-03-1

Yayıncı Sertifika No
47518

Kitap Adı
Tıp ve Sanat

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Editör
Doç. Dr. Sema YILMAZ RAKICI
ORCID iD: 0000-0002-5543-9761

Bisac Code
HEA032000

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

DOI
10.37609/akya.317

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşturmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanarak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Önsöz

Tıp, sanattır aslında. Tıbbın meşakkatli tüm yollarında sanatla yürümektir. Sanat, renklerin yeşilinde, mavisinde, bir fırçanın dokunuşlarında serinlemektedir. Müziğin nağmelerinde, notalarında dinlenmektir. Ve O gerçek sanat sahibinden aldığın ilhamın cüzlerinden, kırıntılardan beslenmektir. Tıp ve sanat; sanatla taptaze, dopdolu bir nefes almaktır.

Beş duyuya sahip olduğumuzu hepimiz biliriz, onlarla görürüz, işitiriz, tadarız, koklarız ve dokunuruz. Hayatın zevkine bu duyular ile varırız. Ek olarak bedenlerde gizli bulunan, geliştirilince ortaya çıkan beş duyumuz daha bulunmaktadır; haya, vehim, hafıza, idrak ve tefekkür olarak adlandırabildiğimiz. Dokunma ve koklama gibi, idrak ve hafıza gücünü de geliştirebilen bir insanın beş duyuya beş duyu daha katması ile büsbütün bir insan olur. İnsan olmak, “insan olamamış” tabiri ile anlatıldığında daha bir anlam kazanır; aslında görmek istediği büsbütün olmuş yani, beş duyuya beş duyu daha eklenmiş; duyarlı, idrak gücü kuvvetli, hayalı, hafızası güçlü ve gerektiğinde üzülebilen insan halidir. İzlediğimiz bir filmle gözyaşı döker üzülsün, vehimleniriz. Bunlar kişinin duyarlılığı, hissettiği ve idrak ettiği şeylerle alakalıdır. Okuduğumuz bir yazıda başka alemlere dalar, farklı insanları tanır onlarla arkadaş oluruz. Nedir bizi o cansız harflerin oluşturduğu ile arkadaş yapan? Yazılara şekil veren bu cansız harfler, bir kitabı idrak, hafıza ve anlama ile dile getirir, canlandırır ve konuşturur.

Güzel sesler ve nağmeler, bir şiirin mana bulmuş kıtaları ruhumuza işler, bedenimizde ve fizyolojimizde değişikliklere neden olur. Ömerleri dize getiren, hayran bırakan O güzel sesi, içimize işleyen ve terapi sağlayan hafıza ve idrak değil mi? İstiklal marşındaki mısralarda bir milleti dirilten idrak değil mi? İşte bir millete terapi diyebileceğimiz şiirle, mısralarla terapi; “korkma” diye bir seslenişle başlayan ve sonunda “hürriyet” vadeden bir terapi.

“Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak”

“Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;

Hakkıdır, Hakk’a tapan milletimin istiklâl”

Bulutların ağlamasına takılmayıp, baharı yeşerten yağmuru düşünerek, deprese ve umutsuz olmamak tefekkür değil mi? Tefekküre dalmak diğer bir bakış açısıyla meditasyon; bedenlere, beyinlere terapidir. Yanan bir mumun arkasındaki onu yakarı, rüzgarın ardındaki onu estireni ve bir yazının ardındaki yazarını düşünmek, işte bunlar beş duyuya beş duyu daha katan kazanımlarımızın sonucudur.

Resimler, fotoğraflar ve videolar gibi dilsiz, dudaksız, sessiz, sözsüz ve harfsiz veya hissiz iletişimler öyle istişare edilmiştir ki, konuşmalardan daha çok şey anlatır. Bu anlatış ruha tesir ediciyledir. Resimlerle derdimizi anlatabilir ve sanatsal faaliyetleri kullanarak dışavurum sağlayabiliriz. Ancak bazen bütün bunlar yetersiz kalabilir. Duyuları ifade etmek ve dışavurum sağlamak, sandığımızdan daha önemlidir ve bedenlerde kocaman bir rahatlamaya vesile olur. Kendini anlatmayı başarmak, denizin dalga, dalga kıyıdaki

kayalara vurup köpürmesine benzer, anlattığına öyle sevinir ki köpük, köpük olur sevincinden ve coşkusundan. Bu kadar önemlidir anlatabilmek kendini.

Bir radyasyon onkoloğu olarak bu kitabın editörlüğünü üstlenmek keyifli olduğu kadar oldukça ağır bir yük idi. Sadece benim için değil tüm yazarlar açısından da patolojiyi, nörolojiyi, infertiliteyi, pandemiyi, fizik tedavi ve rehabilitasyonu sanatsal yönlerden anlatmak, resimlerin, müziğin, dansın, kitap okumanın, atların, duanın iyileştirici gücünü anlatmaya çalışmak, alışılmış tedavilerin ötesinde sanatsal yöntemlerden bahsetmek madalyonun öteki yüzü gibi idi. Bizler doktorduk ve tıp mesleğini icra ederken sanat ile iç içe olduğumuzun farkındaydık ancak bu konunun zor olan kısmı bunu yazıya dökabilmektir. Benim açımdan beni sanatsal faaliyetlere iten onkoloji hastalarının zorlu tedavi süreçleri, çok yapraklı tanı ve tümör yayılım evrelerinin yanında karşımda duran hastalarımın o sessiz hisleri olmuştur. Çaresizlik, söylemek isteyip söyleyemediğim şeylerin ifadesi, umutsuzlukta da umut olabilecek ilaçlarım yoktu. Elimde radyoterapi, kemoterapi ağrı kesiciler ve diğer ilaçlar vardı. Sanatın ne olduğunu ne olmadığı anlamaya çalışırken, bu kitabın editörü olarak buldum kendimi ve anladım ki, bu ülkemiz için gerekli bir ihtiyaçtı.

Kişinin karakterinden, dinlediği müziğe kadar bazı mizaç özelliklerinin kan grubu ile ilişkisi Leone Bourdel, tarafından 1900'lü yıllarda araştırılmış, mizacın çeşitleri ile kan grupları arasındaki ilintileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bourdel kan grubu ile müzik tipi arasında ilişkiyi keşfetmesi ile aslında sanatın damarlarımızda dolaşan kandan birçok sistemi etkilediği çıkarımı yapılabilir. Mesela A gruba kana sahip biri olarak bu kurama göre, seslerin armonisine kapılan grupta yer aldığım söylenebilir. B grubu kana sahip olanların ise sürekli yinelenen ritimlerden daha çok hoşlandığı belirtilmektedir. Sanatın özellikle müziğin bitkiler ve hayvanlar üzerindeki etkileri de bilinmektedir. Doktor olmak için Paris'e giden ancak müzik dehası nedeniyle besteci olan ünlü müzisyen Berlioz'un eserleri dışı köpekler üzerinde dinletilerek etkileri araştırılmış olumlu etkileri açıklanmıştır. Örümcek ağlarının sanata dönüştüğü bir sergiyi düzenleyen Arjantinli sanatçı, en iyi örümcek ağının düşük frekanslı sesler dinletilen örümcekler tarafından örüldüğünü ve en iyi ağ yapma sürecinin bu seslerde gerçekleştiği belirtmiştir. İşte bütün bu çabalar sanatı tıp içerisine entegre etmek için yeterli olacak birer örnektir.

Ülkemizde sanat terapi kavramının içinin boşaltılmış olduğu ve bu alana karşı ön yargılar oluştuğu görülmektedir. Ecdadımızın bimarhanelerde kuş sesi, su sesi ve müzik sesi ile uyguladığı tedaviler de unutulmuştur. Batıda sanat terapi bilimsel bir gidişatla birlikte uygulanmakta olduğunu görmekteyiz. Örneğin yoğun bakım hastaları için "dua" bir terapi şekli. Çiçek terapi bir kürsü. Endemik bitkiler açısından çok zengin olan ülkemizde "çiçek terapi" kürsüsü bulunmamaktadır. Biz çiçek terapi uygulamalarını Dr. Edward Bach'ın 1930'lardaki çalışmalarından öğrenmekteyiz. Amerika'da sanat terapi tanımının tıbbi bir terminoloji ile Amerikan Sanat Derneği tarafından tanımlanıp, ders olarak okutulmasından bu yana epey zaman geçti. Bizde ise "Tıp ve Sanat" dersinin tıp fakültesi müfredatında ilk olarak bu sene yer aldığını görmemiz, verilmesi gereken bir müjde olarak düşünülmelidir. Geç olsa da bu konudaki çabalarımız ile "sonrakiler öncekileri geçer" in umudumuz olmasını dilemekteyim.

Sanatın evrensel olması gibi sanat terapide evrensel bir içeriğe sahiptir. Yine de, sanat terapi doğası gereği sosyokültürel bir yapıdır ve kaçınılmaz olarak farklı insanlar için farklı sonuçları ifade etmesi son derece olağandır. Bu kitapta bize ilham veren, hoş hissettiren yönleri ile belki de gelecekte ülkemiz için sanat terapi olarak tanımlayabileceğimiz

konular seçildi. Mesela atların Türk Milleti için değerini anlatmaya gerek olmadığını düşünüyorum. Bu nedenle “At Destekli Terapi” kitabımızın özel seçilmiş konularından biri. Şimdiye kadar yayınlanmış veya kabul görmüş çeşitli pespektifleri kucaklayan onları formülize eden bir kitap bulunmamaktadır. Belirtmeliyim ki, her biri kendi alanında uzman hekimler tarafından kaleme alınan kitabımız ülkemiz için bir ilke imza atmıştır.

Okuyucuya sunduğumuz bu kitapta sanat terapi ile elbette ağır bir hastalığı tedavi ettiğimizi iddia etmiyoruz. O, gerçek sanat sahibi yüce yaratıcıdan sanat olarak yansıyan cüzlerden, beslenmeyi umarak daha çok yaşama sevinci, daha çok umut, daha çok bütünleşme ve daha çok sosyalleşmeyi vaat ediyoruz. Ve biz hekimler biliyoruz ki, hasta olmamak için bazı çabalarda bulunmak, hasta olup tedavi olmaktan daha kolaydır. İşte bu kitabın özünde yatan sanatın her biri farklı içeriği ile kişiyi zinde tutacak ve gerektiğinde iyileştirecek o güç, sanatın dallarındaki adına sanat terapi dediğimiz kavramlarda saklı olduğunu keşfetmemizdir.

Yüzyıllardır gelişmekte olan modern bilimin kapsamında bu konudaki tüm eksikliklerin tamamlamanın elbette bir yolu vardır. İhtiyaçların gün yüzüne çıkardığı en ufak ayrıntılar ve bunlarla başa çıkmak için sarf edeceğimiz gayretler. Bütün bunların sonucunda konu ile ilgili temel kaynakların hasta tedavilerinde uygulanmaları ile ilgili metodolojinin geliştirilmesi ve böylece bu alanın bilimsel ve güncel anlamda yerini bulmasını sağlayacaktır.

Sanat için sanat, toplum için sanat, kendimiz için sanat, ilhamlarıyla etrafımızdakilere, hastalarımıza ve topluma diyoruz. Elinizdeki kitabın bahsedilen kazanımlara katkı sağlayacağına ve herkese uygun bir dokunuşla tesir edeceğine içtenlikle inanıyorum.

Unutmayalım ki, her kılavuz bir iz bırakır, bir yol vurdurur ve bir yol buldurur.

(ve her kitabın bir doğum günü vardır)

4 Temmuz 2021

Doç. Dr. Sema Yılmaz RAKICI

Yazarlarımızın kitabımızın içeriği hakkında tadımlık bir tanıtım videosu aşağıda bulunmaktadır.

İçindekiler

Bölüm 1

Tıp ve Sanata Giriş 1
Sema Yılmaz RAKICI

Bölüm 2

Tarihsel Tablolardaki Tıp Tarihi 17
Özgür ALTIŞDÖRTOĞLU

Bölüm 3

Tıp Eğitimi ve Edebiyat 27
Çiğdem KANBUROĞLU

Bölüm 4

Müzik Terapinin Nörofizyolojik Etkileri ve Deneysel Çalışmalar 35
Sinan SARAL

Bölüm 5

Müzik Terapi ve Onkoloji Hastalarında Uygulamaları 43
Gonca HANEDAN USLU

Bölüm 6

Endokrin Sistem ve Sanat Terapi 51
Uğur AVCI

Bölüm 7

Parmak İzindeki Eşsiz Sanat 59
Pınar Naile ÖĞÜTEN
Ali ASLAN

Bölüm 8

Patologlar ve Sanat 67
Hatice KÜÇÜK

Bölüm 9

Patolojideki Paradoks; Bir Şey Aynı Anda Hem Çok Güzel
Hem De Nasıl Trajik Olabilir? 73
Mürüvvet AKÇAY ÇELİK

Bölüm 10

Otizm Spektrum Bozuklukları ve Sinema Terapi 83
Hatice SEVİM NALKIRAN

Bölüm 11

Kanser Hastalarında Resim Terapi.....107
Alparslan SERARSLAN

Bölüm 12

Bibliyoterapi ve Uygulamaları 115
Zümrüt BAHAT

Bölüm 13

Dansın İyileştirici Gücü: Dans Terapi.....123
Gizem COŞGUN

Bölüm 14

Seramik ve Terapi 129
Emine CANYILMAZ

Bölüm 15

Karanlık Terapi ve Uygulamaları.....139
Hilal KIZILTUNÇ ÖZMEN

Bölüm 16

Çiçek Terapi (Flower Therapy) ve Tıpta Uygulamaları Tıpta Uygulamaları
Doğanın Mucizesi: Çiçekler 149
İlkay BAHÇECİ

Bölüm 17

Nefes Terapisi.....161
Neslihan ÖZÇELİK

Bölüm 18

Dua Terapi ve Tedavide Uygulamaları.....169
Lasif TÜRKER SERDAR

Bölüm 19

At Destekli Terapi (Equine Assisted Therapy) 179
Özlem AYNACI

Bölüm 20

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ünitelerinde Sanat Terapi 189
Gonca ÖZDEN

Bölüm 21

Sanat Terapi ve İnfertilite 195
Yeşim BAYOĞLU TEKİN

Bölüm 22

Erkek İnfertilitesi Üzerine Sanat Terapi Uygulamaları 203
Hamit Zafer AKSOY

Bölüm 23

Müzik Terapi ve Doğum 213
Kübra BAKI ERİN

Bölüm 24

Preoperatif Dönemde Sanat Terapi 217
Şule BATÇIK

Bölüm 25

Kanser Ağrısında Sanat Terapinin Etkisi 227
Hızır KAZDAL

Bölüm 26

Yoğun Bakım Ünitelerinde Sanat Terapi 233
Leyla KAZANCIOĞLU

Bölüm 27

Beyin Cerrahisinde Perioperatif Sanat Terapi 243
Vacide AŞIK ÖZDEMİR
Bülent ÖZDEMİR

Bölüm 28

Nöroloji ve Sanat Terapi 253
Tuğba UYAR CANKAY

Bölüm 29

Anne Sütü ve Emzirmenin, Sanat ve Tarihle İmtihanı 259
Mehmet Kenan KANBUROĞLU

Bölüm 30

Pandemiler, Covid-19 ve Sanat Terapi 271
Firdevs AKSOY

Bölüm 31

Bir Ressam Gözüyle Sanat ve Resim Terapi 285
Melike Nur UZUNOĞLU

Bölüm 32

Kanser ve Umuda Yolculuk 289
Burcu BACAĞ
Aslıhan ÇETİN
Bülent ÇETİN

Yazarlar

Yeşim BAYOĞLU TEKİN

Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi;
Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum
Kliniği.
ORCID iD: 0000-0003-0865-3201

Bülent ÇETİN

Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi
Tıp Fakültesi İç Hastalıkları ve Tıbbi
Onkoloji BD.
ORCID iD: 0000-0001-8628-0864

Ali ASLAN

Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Fizyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-9674-5618

Emine CANYILMAZ

Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp
Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD.
ORCID iD: 0000-0002-0736-1293

Mehmet Kenan KANBUROĞLU

Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Pediatri ve
Neonatoloji AD.
ORCID iD: 0000-0001-6859-6689

Pınar Naile ÖĞÜTEN

Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi
Histoloji ve Embriyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-4154-4675

Sema Yılmaz RAKICI

Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon
Onkolojisi AD.
ORCID iD: 0000-0002-5543-9761

Mürüvvet AKÇAY ÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi Tıp
Fakültesi Patoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-0335-4045

Firdevs AKSOY

Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik
Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Enfeksiyon
Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-1926-1273

Hamit Zafer AKSOY

Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve
Araştırma Hastanesi, Üroloji Bölümü.
ORCID iD: 0000-0001-8860-5706

Vacide AŞIK ÖZDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç
Hastalıkları Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0001-6421-1518

Uğur AVCI

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Endokrinoloji ve
Metabolizma Hastalıkları BD.
ORCID iD: 0000-0003-1803-5095

Zümrüt BAHAT

Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik
Üniversitesi, Radyasyon Onkolojisi AD.
ORCID iD: 0000-0002-1636-9393

İlkay BAHÇECİ

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi
Mikrobiyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0003-3662-1629

Kübra BAKİ ERİN

Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum
Kliniği.
ORCID iD: 0000-0002-6626-1735

Şule BATÇIK

Dr Öğr Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anestezi ve
Reanimasyon AD.
ORCID iD: 0000-0003-1110-6786

Leyla KAZANCIOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji
ve Reanimasyon AD.
ORCID iD: 0000-0002-3833-0692

Hızır KAZDAL

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anestezi ve
Reanimasyon AD.
ORCID iD: 0000-0002-0759-4716

Hilal KIZILTUNÇ ÖZMEN

Dr. Öğr. Üyesi: Atatürk Üniversitesi Tıp
Fakültesi, Radyasyon Onkolojisi AD.
ORCID iD: 0000-0003-0695-0931

Hatice KÜÇÜK

Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Trabzon Kanuni Eğitim Araştırma
Hastanesi, Patoloji Bölümü.
ORCID iD: 0000-0002-3724-9104

Hatice SEVİM NALKIRAN

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyoloji
AD.
ORCID iD: 0000-0002-1115-2005

Neslihan ÖZÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Göğüs Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0002-4672-6179

Bülent ÖZDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Beyin ve Sinir
Cerrahisi AD.
ORCID iD: 0000-0002-7635-9808

Özlem AYNACI

Dr. Öğretim Üyesi, Karadeniz Teknik
Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon
Onkolojisi AD.
ORCID iD: 0000-0002-1799-5521

Sinan SARAL

Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji AD.
ORCID iD: 0000-0002-0961-1903

Alparslan SERARSLAN

Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Radyasyon
Onkolojisi AD.
ORCID iD: 0000-0001-5985-2484

Tuba UYAR CANKAY

Dr. Öğr. Üyesi, Medeniyet Üniversitesi,
Nöroloji BD.
ORCID iD: 0000-0003-4718-2852

Özgür ALTMİŞDÖRTOĞLU

Uzm. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi Tıp
Fakültesi Radyasyon Onkolojisi Bölümü.
ORCID iD: 0000-0003-0683-544X

Gonca HANEDAN USLU

Uzm. Dr., Kanuni Eğitim ve Araştırma
Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-9722-9607

Lasif TÜRKER SERDAR

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri
Üniversitesi, Trabzon Kanuni Eğitim
ve Araştırma Hastanesi, Radyasyon
Onkolojisi Bölümü.
ORCID iD: 0000-0002-4168-6948

Gonca ÖZDEN

Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Ahi Evren Göğüs Kalp Damar Cerrahisi
Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel
Tıp ve Rehabilitasyon Bölümü.
ORCID iD: 0000-0001-9681-7100

Çiğdem KANBUROĞLU

Öğr. Gör., Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi AD.
ORCID iD: 0000-0002-2525-7676

Melike Nur UZUNOĞLU

Öğr. Gör., Recep Tayyip Erdoğan
Üniversitesi Geleneksel El Sanatları
Bölümü.
ORCID iD: 0000-0003-4014-7229

Burcu BACAĞ

Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi
Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD.
ORCID iD: 0000-0002-2121-3502

Gizem COŞGUN

Arş. Gör., Prof. Dr. Cemil Taşçıoğlu Şehir
Hastanesi, Radyasyon Onkolojisi Bölümü.
ORCID iD: 0000-0003-4253-1507

Aslıhan ÇETİN

Çocuk Gelişim Uzmanı ve Eğitmeni
ORCID iD: 0000-0003-3268-6564